Creşterea pericolului pornografiei infantile pe internet

Conferenţiar univ. dr. Gavril PARASCHIV
Universitatea Spiru Haret, Craiova, România
gavril.paraschiv@yahoo.com

***Rezumat*:** *Pornografia infantilă reprezintă o problemă majoră a spaţiului virtual actual, ce s-a extins, cu ajutorul internetului, la nivel planetar. Fenomenul are implicaţii economice şi sociale adânci, afectând un număr foarte mare de copii minori, care sunt supuşi abuzurilor sexuale şi exploatării. În România, perioada de tranziţie s-a caracterizat prin lipsă de autoritate, libertate greşit înţeleasă, insuficienţa legislaţiei împotriva acestui fenomen şi a folosirii în mod corespunzător a spaţiului virtual, precum şi prin condiţii economice precare, creându-se un mediu propice infractorilor, de a specula sărăcia şi dificultăţile populaţiei, în beneficiul lor. Această perioada de timp, a fost marcată de numeroase şi grave infracţiuni împotriva copiilor români, comise, în general, de cetăţeni străini, de diferite origini şi ocupaţii, de multe ori susţinute de către cetăţenii români.*

***Cuvinte cheie*:** *pornografie infantilă; sancţiuni; pedofilie; abuz; protecţie*;

Introducere

Analizând abuzul, exploatarea sexuală prin diferite procedee, inclusiv cele aflate în sfera pornografiei, şi relele tratamente aplicate minorilor, ce se desfăşoară în întreaga lume, se constată că victimizarea copiilor se menţine la cote ridicate.

Pericolul care derivă din prezentarea pe internet a pornografiei infantile, este deosebit de mare, avându-se în vedere faptul că, numărul participanţilor la traficul din spaţiul virtual este imens, acoperind practic întreaga planetă. Spre deosebire de materiale scrise, sau filme pe suport electronic, care au o arie şi o viteză de răspândire restrânsă, postările pe internet au o viteză de răspândire incomensurabilă şi instantanee. Numărul materialelor online cu un conținut pornografic, în care figurează și copii, a crescut de patru ori, din 2007 până în 2011, ajungând la 17,3 milioane de astfel de imagini şi videoclipuri [1].

Creşterea rapidă a activităţilor de pornografie infantilă în spaţiul cibernetic, a condus la adoptarea unor importante reglementări juridice, la nivel internaţional şi regional, care au fost avute în vedere la completarea legislaţiilor naţionale [2]. Spre exemplu, prin *Declaraţia Consiliului Uniunii Europene din 29 mai 2000, privind lupta contra pornografiei pe internet*, se arată că exploatarea sexuală a copiilor, ca şi producţia, deţinerea şi difuzarea de material pedopornografic, reprezintă o formă frecventă de criminalitate organizată internaţională, a cărei amploare creează un motiv de îngrijorare din ce în ce mai accentuată, astfel că, se decide, ca statele membre ale Uniunii să adopte măsurile necesare, pentru a încuraja pe utilizatorii de internet, să semnaleze autorităţilor cazurile privind difuzarea de material pedopornografic. De asemenea, statele membre trebuie să-şi înfiinţeze unităţi specializate, care să prelucreze rapid aceste informaţii, să identifice pe responsabilii şi reţelele pedofile, să asigure o largă şi rapidă cooperare, pentru a facilita descoperirea infracţiunilor comise pe internet şi să ia măsuri pentru sancţionarea efectivă a acestora.

Totodată, în Convenţia Consiliului Europei, încheiată în Budapesta la data de 23 noiembrie 2001, privind criminalitatea informatică, în art. 9, referitor la infracţiunile care privesc pornografia infantilă, se precizează că:

1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative şi alte măsuri, care se dovedesc necesare, pentru a incrimina ca infracţiune, potrivit dreptului său intern, următoarele comportamente, atunci când acestea sunt comise în mod intenţionat şi fără drept:

a) producerea de materiale pornografice având ca subiect copii, în vederea difuzării acestora prin intermediul unui sistem informatic;

b) oferirea sau punerea la dispoziţie de materiale pornografice având ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;

c) difuzarea sau transmiterea de materiale pornografice având ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;

d) fapta de a-şi procura sau de a procura pentru alte persoane, materiale pornografice având ca subiect copii, prin intermediul unui sistem informatic;

e) posesia de materiale pornografice având ca subiect copii, într-un sistem informatic sau într-un mijloc de stocare de date informatice;

2. În sensul paragrafului 1 sus-menţionat, termenul „materiale pornografice având ca subiect copii", desemnează orice material pornografic care reprezintă într-un mod vizual:

a) un minor care se dedă unui comportament sexual explicit;

b) o persoană majoră, prezentată ca o persoană minoră, care se dedă unui comportament sexual explicit;

c) imagini realiste, reprezentând un minor care se dedă unui comportament sexual explicit;

3. În sensul paragrafului 2 sus-menţionat, termenul „minor", desemnează orice persoană în vârstă de mai puţin de 18 ani. Totuşi, o parte, poate solicita o limită de vârstă inferioară, care trebuie să fie de cel puţin 16 ani.

În vederea corelării legislaţiei interne cu reglementările internaţionale, România a adoptat Legea nr. 678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane, care a fost perfecţionată şi adaptată permanent la noile realităţi (prin O.U.G. nr. 143/2002, Legea nr. 39/2003, O.U.G. nr. 79/2005, Legea nr. 287/2005, Legea nr. 230/2010, O.U.G. nr. 117/2010, O.U.G. nr. 41/2011, Legea nr. 187/2012), pentru a asigura o combatere eficientă a pornografiei infantile, atât pe internet, cât şi prin alte mijloace.

Infracţiunea de pornografie infantilă

Potrivit art. 18 alin. 1 din Legea nr. 678/2001, au fost incriminate faptele de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecţiona ori de a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziţie ori a deţine, în vederea răspândirii, de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziţii ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani. Conform art. 18 alin. 2 din aceeaşi lege, infracţiunea se realizează şi prin importul ori predarea de obiecte, din cele prevăzute la alin. 1, unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării ori distribuirii lor.

Examinarea elementelor constitutive ale infracţiunii de pornografie infantilă

Întrucât, în contextul masivelor schimbări legislative în aproape toate domeniile, există numeroase dificultăţi de interpretare şi aplicare a unor reglementări, printre care şi a celor care fac obiectul acestui material, (la acestea adăugându-se diversitatea formelor de răspândire a materialelor pornografice, datorită evoluţiei rapide a ştiinţei şi tehnicii, a mijloacelor de comunicare în masă, în general), apreciem că se impune analiza amănunţită a elementelor constitutive ale infracţiunii de

pornografie infantilă, sub aspectul tuturor variantelor normative şi a modalităţilor de săvârşire a acesteia.

Această analiză poate contribui, într-o mai mare măsură, la aplicarea corectă a legii, la uniformizarea practicii judiciare şi la creşterea eficienţei măsurilor punitive, menite a diminua acest fenomen infracţional.

Obiectul infracţiunii de pornografie infantilă

Obiectul juridic special al infracţiunii de pornografie infantilă, se referă la relaţiile sociale privind normala dezvoltare a minorilor, asigurarea unui climat corespunzător pentru evoluţia fizică, psihică şi morală a acestora, în limitele bunelor moravuri, astfel încât să nu se perverteasc㠄 decenţa şi instinctul sexual, încurajându-se desfrâul şi trăirea unor experienţe traumatizante pentru minori.

Obiectul material al acestei infracţiuni îl constituie filmele, fotografiile, diapozitivele ori alte suporturi vizuale, cum ar fi: gravurile, desenele, emblemele, scrierile, imprimatele, spoturile publicitare, înregistrările video , care prezintă minori ce au un comportament sexual explicit, ori în care sunt implicaţi minori. Materialele respective pot să prezinte poziţii sexuale, acte sexuale sau alte gesturi cu conotaţie sexuală explicită, şi nu implicită. Potrivit doctrinei [3], materialele ce conţin imagini cu caracter pornografic, pot să nu prezinte o persoană reală, ci să simuleze, în mod credibil, un minor având un comportament sexual credibil. Materialele pornografice cu minori, ori în care sunt implicaţi minori, pot avea în întregime acest caracter, prin conţinutul şi modul cum sunt prezentate, însă pot cuprinde numai părţi, în care accentul este pus pe detaliul unui comportament sexual explicit.

Subiecţii infracţiunii de pornografie infantilă

Subiect activ al acestei infracţiuni poate fi orice persoană, chiar şi un minor, care îndeplineşte condiţiile pentru a răspunde penal, referitoare la vârstă, responsabilitate, libertate de voinţă şi acţiune.

Participaţia penală este posibilă sub toate formele: coautorat, instigare, complicitate.

Subiectul pasiv este calificat, prin această infracţiune fiind lezaţi minorii, care sunt prezentaţi ori implicaţi în realizarea materialelor cu caracter pornografic, cât şi minorii care au acces la aceste materiale, prin orice modalitate.

Conţinutul constitutiv al infracţiunii de pornografie infantilă

Latura obiectivă a infracţiunii. Elementul material al infracţiunii de pornografie infantilă, se poate realiza prin mai multe modalităţi alternative, respectiv: *expunerea, vânzarea, răspândirea, închirierea, distribuirea, confecţionarea, producerea, transmiterea, oferirea, punerea la dispoziţie, deţinerea*, în vederea răspândirii, de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziţii ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani.

Expunerea impune *prezentarea, arătarea, aşezarea*, pentru a fi văzute, a materialelor pornografice cu minori.

Vânzarea acestor materiale presupune *comercializarea, înstrăinarea* lor în schimbul unor sume de bani.

Răspândirea materialelor pornografice, constă în *difuzarea, propagarea, împrăştierea* acestora, operaţiune care poate fi realizată de către cel care le-a confecţionat, ori de către alte persoane cărora le-au fost distribuite.

Închirierea presupune *transmiterea temporară*, către altă persoană, a materialelor cu caracter pornografic, care reprezintă sau implică minori, în schimbul plăţii unei chirii.

Distribuirea materialelor respective, constă în *repartizarea şi transmiterea* acestor materiale, anumitor persoane fizice sau juridice.

Confecţionarea înseamnă *crearea* materialelor pornografice, care prezintă ori implică minori, ceea ce presupune: *proiectarea, elaborarea sau realizarea* materialelor, prin diferite procedee: *tipărire, desenare, gravare, imprimare*, etc.

Producerea în alt mod a materialelor pornografice care se referă la minori, presupune folosirea altor procedee decât confecţionarea, pentru obţinerea unor asemenea materiale, spre exemplu: *fotocopierea, combinarea* unor materiale existente, *multiplicarea*.

Transmiterea constă în *predarea* materialelor incriminate altor persoane, în baza unor înţelegeri, diferite de vânzare ori închiriere, spre exemplu, prin *schimb*.

Oferirea constă în propunerea făcută altor persoane, de a le transmite materialele pornografice, cu titlu oneros sau gratuit.

Punerea la dispoziţie a materialelor incriminate, presupune *permiterea accesului, crearea posibilităţii ca altă persoană să poată cunoaşte conţinutul acestor materiale*.

Deţinerea materialelor cu caracter pornografic, care reprezintă sau implică minori, constă în *păstrarea cu orice titlu a materialelor, chiar dacă acestea aparţin altor persoane*. Această modalitate de săvârşire realizează conţinutul infracţiunii, numai dacă deţinerea are drept scop răspândirea materialelor.

De asemenea, elementul material al variantei normative prevăzute în art. 18 alin. 2 din Legea nr. 678/2001, constă în efectuarea unor operaţiuni de import a materialelor pornografice care prezintă ori implică minori, ori în predarea unor asemenea obiecte, unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării ori distribuirii lor.

Atât în cazul variantei prevăzute în alin. 1, cât şi în situaţia celei reglementate prin alin. 2 al legii, elementul material al infracţiunii este realizat prin săvârşirea oricăreia dintre activităţile alternative incriminate.

Când făptuitorul realizează mai multe din aceste activităţi, se comite o singură infracţiune, dacă sunt îndeplinite condiţiile specifice unităţii infracţionale.

Urmarea imediată a infracţiunii de pornografie infantilă, constă în crearea stării de pericol pentru bunele moravuri, pentru normala dezvoltare a minorilor, care pot să fie influenţaţi spre desfrâu şi trăirea unor experienţe sexuale dăunătoare. De asemenea, prin săvârşirea activităţilor incriminate se lezează demnitatea, onoarea, imaginea minorilor, care sunt prezentaţi ori implicaţi în materialele cu caracter pornografic.

Legătura de cauzalitate dintre urmarea imediată produsă şi acţiunea care realizează elementul material al infracţiunii, rezultă „*ex re*”, adică reiese implicit din comiterea activităţilor interzise.

Latura subiectivă a infracţiunii. Infracţiunea de pornografie infantilă se realizează cu intenţie directă sau indirectă.

În modalitatea deţinerii materialelor pornografice, infracţiunea se săvârşeşte numai cu intenţie directă, avându-se în vedere condiţia prevăzută în textul de incriminare, ca deţinerea să aibă drept scop distribuirea materialelor, şi nu păstrarea acestora pentru uzul personal.

De asemenea, predarea unor asemenea obiecte, unui agent de transport sau de distribuire (alin. 2 al art. 18 din Legea nr. 678/2001), trebuie să se realizeze în scopul comercializării ori distribuirii materialelor pornografice, ceea ce implică intenţia directă, ca formă de vinovăţie a făptuitorului.

Realizarea elementului subiectiv al infracţiunii, presupune cunoaşterea de către făptuitor, a împrejurării că materialele cu caracter pornografic prezintă sau implică minori, în caz contrar fapta sa realizând, eventual, conţinutul unei alte infracţiuni, spre exemplu, infracţiunea de răspândire de materiale obscene, prevăzută de art. 325 Cod penal [4].

Formele infracţiunii de pornografie infantilă

Actele pregătitoare şi tentativa sunt posibile, infracţiunea de pornografie infantilă fiind intenţionată şi comisivă, în general, dar aceste forme imperfecte ale infracţiunii nu sunt sancţionate, ca atare. Între modalităţile de săvârşire a infracţiunii sunt însă incluse şi asemenea *activităţi specifice actelor pregătitoare*, respectiv deţinerea şi oferirea, care sunt incriminate astfel ca infracţiuni consumate.

De asemenea, potrivit art. 15 alin. 2 din lege, organizarea săvârşirii şi a acestei infracţiuni, se pedepseşte ca şi infracţiunea organizată.

Consumarea infracţiunii are loc când sunt realizate toate elementele constitutive, adică atunci când s-a comis una din activităţile alternative, cu forma de vinovăţie cerută de lege. În momentul săvârşirii activităţii incriminate, se produce şi starea de pericol pentru minorii care pot să ia contact cu materiale pornografice, cât şi lezarea onoarei, demnităţii minorilor care sunt prezentaţi ori sunt implicaţi în aceste materiale.

Epuizarea infracţiunii se produce în momentul în care încetează activitatea infracţională continuă sau continuată. Astfel, unele modalităţi alternative de săvârşire a infracţiunii, pot să aibă o durată în timp, cum ar fi deţinerea ori punerea la dispoziţie a materialelor cu caracter pornografic, realizându-se astfel conţinutul unei infracţiuni continue permanente. Alte modalităţi, pot să se realizeze printr-un singur act, ori prin acte succesive, cum ar fi răspândirea, distribuirea de materiale cu caracter pornografic, ce formează conţinutul unei singure infracţiuni continue succesive, toate acestea având, de asemenea, un moment al epuizării.

Modalităţile de săvârşire ale infracţiunii de pornografie infantilă

Infracţiunea de pornografie infantilă poate fi săvârşită prin mai multe modalităţi alternative: expunerea, vânzarea, răspândirea, închirierea, distribuirea, confecţionarea, producerea în alt mod, transmiterea, oferirea, punerea la dispoziţie, deţinerea în vederea răspândirii de materiale pornografice care reprezintă ori implică minori (art. 18 alin. 1 din Legea nr. 678/2001), cât şi prin importarea ori predarea unor asemenea obiecte unui agent de transport ori de distribuire, în vederea comercializării ori distribuirii lor (alin. 2 din lege).

Fiecare modalitate normativă, poate fi realizată într-o multitudine de modalităţi faptice, prin care se poate săvârşi infracţiunea, acestea fiind determinate de împrejurările în care se comit faptele, de participanţi, de cantitatea materialelor pornografice, etc.

Regimul sancţionator al infracţiunii de pornografie infantilă

Pedeapsa prevăzută de lege pentru infracţiunea de pornografie infantilă, este de la 3 la 10 ani închisoare, indiferent de modalitatea alternativă prin care este săvârşită fapta.

Potrivit art. 19 din Legea nr. 678/2001, banii, valorile sau orice alte bunuri, dobândite în urma săvârşirii infracţiunii de pornografie infantilă, ori cele care au servit la săvârşirea acestei infracţiuni, precum şi celelalte bunuri prevăzute de art. 118 din Codul penal, sunt supuse confiscării speciale, în condiţiile stabilite de acel articol.

În conformitate cu prevederile art. 181 din Legea nr. 678/2001, în situaţia în care această infracţiune a fost săvârşită de o persoană juridică, pe lângă pedeapsa amenzii, se aplică şi pedeapsa complementară a dizolvării persoanei juridice sau a suspendării activităţii, ori a uneia dintre activităţile persoanei juridice.

Cauza de reducere a limitelor pedepsei la jumătate, prevăzută de art. 20 alin. 2 din Legea nr. 678/2001, se aplică şi celor care, săvârşind o infracţiune de pornografie infantilă, denunţă şi

facilitează, în timpul urmăririi penale, identificarea şi tragerea la răspundere penală a altor persoane, care au săvârşit infracţiuni prevăzute în Legea nr. 678/2001, respectiv: trafic de persoane majore sau minore, înlesnirea traficării persoanelor fără cetăţenie română, pornografie infantilă.

Concluzii

Pornografia infantilă trebuie examinată şi instrumentată în contextul acţiunilor de abuzare a copiilor, inclusiv cel al crimei organizate, care include prostituţia şi traficul de persoane.

Dezvoltarea mijloacelor de comunicaţie şi a sistemelor informatice, impune o reanalizare a paradigmei constituţionale a libertăţii de exprimare, pentru dezvoltarea unei societăţi virtuale cibernetice echilibrate, care să impună respectarea aceloraşi valori şi norme, ca cele unanim acceptate pentru societatea reală, cu atât mai mult cu cât, spaţiul virtual influenţează din ce în ce mai mult lumea reală.

Drepturile şi libertăţile fundamentale promovate şi protejate în lumea materială, reală, trebuie să fie impuse şi în lumea virtuală, fără discriminare. Valorile statului de drept nu pot fi protejate aleatoriu, ele fiind aceleaşi, indiferent de spaţiul, real sau virtual, în care se desfăşoară. De altfel, internetul nu este o societate paralelă perfectă, ci creează - prin facilităţile sale de comunicare şi de răspândire a informaţiei - pericole pe care lumea reală nu le-a cunoscut până acum.

Existenţa, în spaţiul virtual, a materialelor pornografice cu minori, a generat din partea factorilor de decizie, o preocupare accentuată la nivel internaţional, în vederea descurajării şi sancţionării activităţilor de producere şi răspândire a acestor materiale, iar presiunea opiniei publice, care s-a amplificat în ultimii ani cu privire la această problematică, a condus, treptat, la fundamentarea unor principii de acţiune, precum şi a unor norme juridice cu aplicabilitate extrateritorială, de natură să descrie, cât mai precis, faptele supuse sancţiunii penale şi să faciliteze cooperarea internaţională destinată combaterii fenomenului pornografiei infantile [5]. Spre exemplu, Google se implică în eradicarea pornografiei infantile pe internet, prin finanţarea şi găsirea unor metode eficiente pentru reperarea, reclamarea şi înlăturarea imaginilor explicite specifice [6].

Organismele internaţionale şi autorităţile naţionale, sunt preocupate să asigure şi în spaţiul cibernetic, protecţia juridică a valorilor apărate prin lege, fără a impune însă o cenzură a informaţiilor puse la dispoziţie pe această cale. Totodată, urmăresc garantarea exercitării drepturilor şi libertăţilor omului. În acelaşi timp, anumite comunicări prin internet, ar trebui declarate ilegale, în special cele în legătură cu terorismul, rasismul, crima organizată şi pornografia, în aceste cazuri, libertatea de expresie trebuind „amputată", fără teama că se vor încălca drepturi şi libertăţi fundamentale.

Referinţe

[1] http://www.semneletimpului.ro/stirescurta/Google-face-eforturi-pentru-a-inlatura-pornografia-infantila-de-pe-internet-10711.html
[2] Gabriela MATEI, *Pornografia copiilor pe internet*, articol vizualizat pe http://www.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/pornografia_copiilor_pe_internet.pdf
[3] Alexandru Boroi, Gheorghe Nistoreanu, *Drept penal. Partea specială*, Editura All Beck, Bucureşti, 2005, p. 182;
[4] Gheorghiţă Mateuţ, Violeta Elena Petrescu, Nicoleta Ştefăroi, Elena Onu, Aurel Dublea, Sofia Luca, Daniela Iovu, Radu Dimitrie Tărniceriu, Georgeta-Lăcrămioara Gafta, Cătălin Luca, Raluca Alexandra Prună, *Traficul de fiinţe umane. Infractor. Victimă. Infracţiune*, Asociaţia Alternative Sociale, Iaşi, 2005, p. 64;
[5] http://www.legi-internet.ro/articole-drept-it/probleme-juridice-privind-continuturile-negative-din-internet/pornografia-infantila-in-internet.html

[6] http://www.semneletimpului.ro/stirescurta/Google-face-eforturi-pentru-a-inlatura-pornografia-infantila-de-pe-internet-10711.html